

gaaende, men videnskabelig ufyldstgørende af Janrik Bromé (*Karlskrona stads historia*) (sml. *Skandia*, IV (1931) s. 295 ff.). L. M. Bååth har nu udsendt 2. del af sin *Helsingborgs historia* (se s. 320), mens *Skänninge* i 1929 har udsendt en statelig fremstilling af sin historie, hvis vigtigste afsnit er docent Ad. Schücks behandling af middelalderen. Endelig skal nævnes den sidste jubilæumsmonografi, nemlig *Västerviks historia* I—II, udgivet i 1933 i anledning af 500-aars dagen for Erik af Pommerns flytning af byen til dens nuværende plads. Af størst historisk værdi er Folke Lindbergs fremstilling af tiden 1275—1718, (der som disputats ogsaa er fremkommet særskilt).

Aksel E. Christensen.

Som Led i den statelige Række af Publikationer, hvormed Göteborg fejrede sit 300 Aars Jubilæum, udkom i 1931: *Lödöse (Gamla Lödöse), Historia och Arkeologi*. I det rigt illustrerede, meget anselige Værk fremlægger Carl R. af Ugglas Resultaterne af de Gravninger, han i adskillige Aar ledede, og hvis Formaal det var at komme til Klarhed over Göteborgs middelalderlige Forgænger. Et Stykke opad Götaelven, omtrent 40 km fra dens Munding, laa fra Tiden ved Aar 1135 Sveriges eneste Købstad mod Vest. Ved Vejpasset fra Skara, dækket af to smaa Vandløb, som gav Byen dens Navn, og tilstrækkelig langt fra Kattegattets Kyst til at ligge i Sikkerhed, havde Lödöse ved sin Anlæggelse en ideel Plads. Byens senere Udvikling viste dog, at netop dens Beliggenhed indeholdt Mulighederne for dens Ødelæggelse. Fra norsk Side blev først Båhus bygget nærmere Havet, fra svensk Side senere Nya Lödöse og sidst Göteborg ved selve Elvens Udløb, og dermed var Livsnerven for Gamla Lödöse overskaaret. 1646 blev den nedlagt som Købstad, efter at den længe havde ført en hensygnende Tilværelse, og siden da har der paa dens Sted kun ligget en spredt Bebyggelse. Dette har været et Held for de arkæologiske Udgravninger, idet der baade var let Adgang til at foretage Undersøgelserne og ikke fandtes senere Kulturlag. Selvom kun en Del af det gamle Stadsomraade blev udforsket, bragte Arbejdet mange og vigtige Resultater. Til den grundige Redegørelse for Byens Historie, saaledes som den fremtræder i den skriftlige Overlevering, har Gravningerne føjet en Række nye Oplysninger, og kastet Lys over Lödösehus med dens store Forsvarsværk, over Dominikanerklostret og Kirken, over Hospitalet, Privathuse og Havneanlægget; Fund af mangehaande Genstande fra Dagliglivet har ogsaa været af betydelig kulturhistorisk Værdi. Med omfat-

tende Lærdom er alle de forskellige Enkeltheder blevet behandlet og sat i Forbindelse med ligeartet Stof andetstedsfra. Bogen er derfor et betydningsfuldt Bidrag til Forstaaelse af nordisk Købstadsvæsen i Middelalderen. *Victor Hermansen.*

Af *Hälsingborgs historia*, den stort anlagte, stateligt udstyrede og rigt illustrerede Købstadmonografi, som udgives paa Foranledning af Helsingborg Byraad under Redaktion af Arkivraad L. M. Bååth, foreligger nu 2. Del, som i 2 anselige Bind behandler Byens Historie i den senere Middelalder. 2. Dels 1. Bind skyldes Redaktøren selv, som med stor Flid og Kyndighed har bygget sin Skildring af Stadens ydre og indre Forhold op efter de samme Principper, som bestemte Udformningen af den 1925 udkomne 1. Del, der omfattede Tiden indtil 1250. Det Misforhold mellem Knapheden paa direkte Kilder og Fremstillingens brede Omstændelighed, som karakteriserede dette Afsnit, præger i langt mindre Grad Fortsættelsen, hvor et større og fyldigere Materiale har været til Forfatterens Raadighed, men ogsaa om det nye Bind gælder det dog i nogen Grad, at Skildringen er stærkt tynget af sin Ramme af Udfyldnings- og Parallelstof hentet andet Steds fra. Fremstillingen er dog fast og overskueligt samlet om sit Hovedemne, Stoffet klart og sikkert grupperet. Ved at mobilisere et mægtigt Lærdomsapparat har Forfatteren Punkt for Punkt søgt at belyse og forklare Byens middelalderlige Forhold i nøje Sammenhæng med alt, hvad man til Dato ved om nordisk Købstadsvæsen i denne Periode, og han har derved opnaaet at omskabe denne Bymonografi til en i sin Art enestaaende Indledning til Studiet af middelalderlig Byhistorie, bygget op i Tilslutning til den Mængde nyt Materiale og de Synspunkter, den moderne Forskning har bragt frem. Værket giver derfor langt mere, end Titelen lover, og dansk historisk Videnskab skylder Forfatteren Tak for den store Indsats, han her har gjort. Ingen, som for Fremtiden giver sig i Lag med Studiet af middelalderligt Købstadsvæsen i Norden, vil komme uden om dette Arbejde. Den konsekvent gennemførte Methode, Forfatteren følger, har givet Billedet af det middelalderlige Helsingborg et Relief og en Betydning, om hvis Berettigelse man kunde fristes til at nære nogen Tvivl, hvis ikke 2. Dels 2. Bind sluttede op bagved med sit friske, vægtige Materiale. Dette Afsnit af Værket, som er viet Skildringen af Byens middelalderlige Bygningshistorie, skyldes Museumsintendenten Torsten Mårtensson, der i en Aarrække har studeret det underjordiske Helsingborg og foretaget omfattende arkæo-